

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทย อยู่ในภาวะการแข่งขันกันอย่างรุนแรง มุ่งเน้นให้ความสำคัญของลูกค้าและเน้นตัวผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญ ส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไป องค์กรธุรกิจที่จะสามารถรอดพ้นวิกฤตและเติบโตไปอย่างมั่นคงได้นั้น จำเป็นต้องมีการปรับวิธีการบริหารและจัดการให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นสภาวะเศรษฐกิจที่ยังคงชะลออยู่ การแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อให้องค์กรมีระบบการบริหารงานที่ยืดหยุ่นขึ้น สามารถรองรับ และปรับเปลี่ยนได้ตามสภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่เข้าสู่เสถียรภาพได้

องค์กรจำนวนมากได้สรรหากลยุทธ์ทางธุรกิจที่หลากหลาย นำมาใช้พัฒนาองค์กรอยู่ตลอดเวลา เพื่อความอยู่รอด สามารถครองตลาดเดิมของตน และขยายเข้าสู่ตลาดใหม่ได้ไม่ว่าจะเป็น การปรับเปลี่ยนการสร้างความนิยมขององค์กร การสร้างวัฒนธรรมขององค์กร การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ขององค์กร และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานโดยมักเน้นในเรื่อง คุณภาพการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุน การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าเป็นสำคัญ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทั้งในองค์กรจะเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่สามารถเปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด รวมถึงการเป็นผู้นำในการยอมรับการปรับเปลี่ยน และการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกระดับที่จะสามารถทำให้องค์กรเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นและสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ในการปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิต ซึ่งการเพิ่มผลผลิตจะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด วิธีหนึ่งในการเพิ่มผลผลิตคือการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือในการเพิ่มผลผลิต เช่น Quality Control (QC) Total Preventive Maintenance (TPM) , Kaizen ระบบข้อเสนอแนะ และ 5ส ก็เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยเพิ่มผลผลิต เพิ่มความสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน กิจกรรม 5ส เป็นกิจกรรมที่ประยุกต์มาจากประเทศญี่ปุ่น และแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย กิจกรรม 5ส หรือ 5S เป็นกิจกรรมที่สร้างความเป็นระเบียบในสถานที่ทำงานช่วยพัฒนาความสามารถของพนักงาน ทำให้พนักงานมีความภาคภูมิใจในสถานที่ทำงาน อยากมาทำงานมากขึ้น

บริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด ได้มาเปิดโรงงานผลิตอุปกรณ์ถ่ายภาพในเมืองไทย ตั้งแต่ปี 1990 ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นับเป็นโรงงานของ นิคอน แห่งแรกที่ตั้งอยู่นอกประเทศ ญี่ปุ่น ปัจจุบันโรงงาน นิคอน มีการผลิตชิ้นส่วนทั้งกล้องและเลนส์ รวมไปถึงกระบวนการพิมพ์ การผลิตชิ้นส่วนทั้งโลหะและพลาสติก การผลิตชิ้นส่วนเลนส์ ปริซึมชุดอิเล็กทรอนิกส์ เลนส์ มอเตอร์ และชุดออโต้โฟกัส

การทำกิจกรรม 5ส ของพนักงาน บริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างระบบและความเป็นระเบียบให้กับองค์กรได้ แต่การทำ กิจกรรมดังกล่าวของบริษัท ไม่สามารถวัดและประเมินผลการทำกิจกรรม 5 ส ได้ เนื่องจากขาดฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และถูกต้อง กระบวนการแก้ไขปัญหาต่างๆ จึงกระทำโดยไร้ทิศทางและแบบแผน สิ่งเหล่านี้เองเป็น บ่อเกิดของความล่าช้าในการดำเนินการ การสูญเสียงบประมาณที่ไม่จำเป็น การดำเนินการที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ และขาดการติดตามและประเมินผล สิ่งเหล่านี้เอง ทำให้ผู้วิจัย ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส ของบริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด ขึ้นซึ่งสามารถเป็น ฐานข้อมูลที่ต้องการในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้

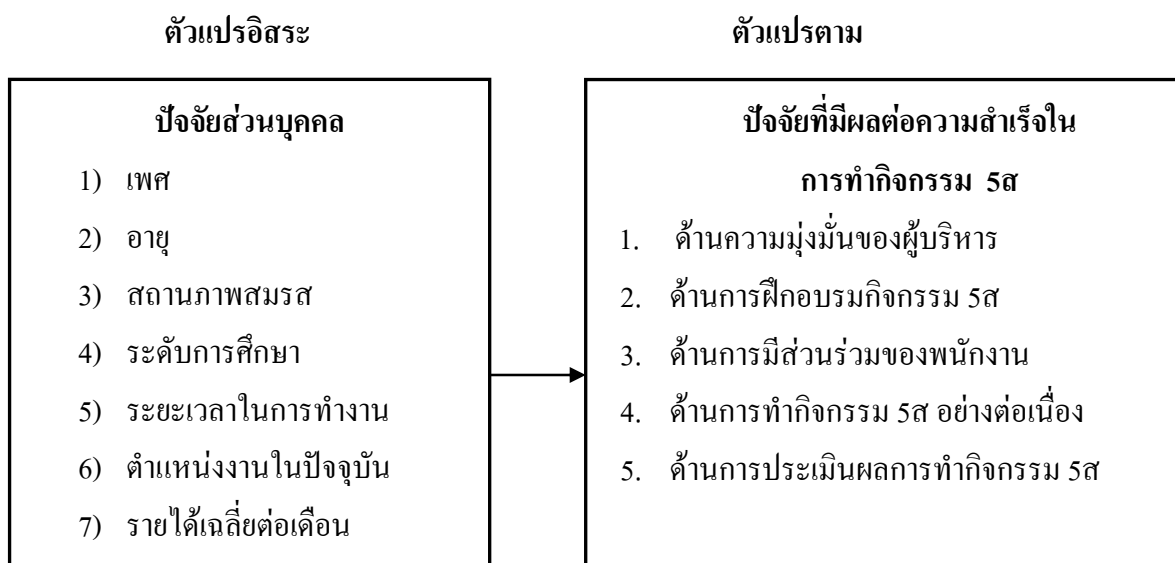
การตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์จากการทำกิจกรรม 5ส ที่มีต่อพนักงานและองค์กร การนำกิจกรรม 5ส มาใช้ในหน่วยงาน นอกจากต้องอาศัยทรัพยากรที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นเงินและกำลังคนแล้ว ก็จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยเอื้ออำนวย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ ต่อบริษัทที่ได้รับทราบถึงปัจจัยเหล่านี้ และเป็นแนวทางในการทำกิจกรรม 5ส สำหรับหน่วยงานอื่นให้บรรลุผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส ของพนักงาน บริษัทนิคอน (ประเทศไทย) จำกัด
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส ของพนักงานบริษัท นิคอน(ประเทศไทย) จำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวความคิดนี้ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานแตกต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส ของพนักงานบริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด ในสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** การวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในบริษัทนิคอน (ประเทศไทย) จำกัดของสวนอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 8,746 คน คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรทาร์ยามาเน่ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 405 คน

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังนี้

2.1 **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส

2.2.1 ด้านความมุ่งมั่นของผู้บริหาร

2.2.2 ด้านการฝึกอบรมกิจกรรม 5ส

2.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน

2.2.4 ด้านการทำกิจกรรม 5ส อย่างต่อเนื่อง

2.2.5 ด้านการประเมินผลการทำกิจกรรม 5ส

3. ขอบเขตด้านสถานที่ในการวิจัย คือ บริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด สวอนอุตสาหกรรม
โรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่ เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมาใช้วิเคราะห์ในการทำกิจกรรม 5 ส
2. ทำให้นำปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาใน
หน่วยงานของบริษัทต่อไป
3. นำข้อเสนอแนะต่างๆจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนาและปรับปรุงการ
ดำเนินการทำกิจกรรม 5ส เพื่อให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้มีความเข้าใจร่วมกันและมีให้เกิดความยุ่งยากในการศึกษา ดังนั้นจึงขอกำหนด
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาใน
การทำงาน ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

กิจกรรม 5ส หมายถึง กิจกรรมที่สามารถสร้างนิสัยของบุคคลได้จากการดำเนินกิจกรรม
เป็นแนวความคิด การจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานที่ทำงาน เพื่อก่อให้เกิดสภาพการ
ทำงานที่ดี ปลอดภัย งานมีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม 5ส หมายถึง ด้านความมุ่งมั่นของผู้บริหาร
ด้านการฝึกอบรมกิจกรรม 5ส ด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน ด้านการทำกิจกรรม 5ส อย่าง
ต่อเนื่อง ด้านการประเมินผลการทำกิจกรรม 5ส

ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร หมายถึง บทบาทของผู้บริหารระดับสูงต่อการทำกิจกรรม 5ส
ได้แก่ การให้ความสำคัญของกิจกรรมการยอมรับของผู้บริหารระดับสูง การให้ความสนับสนุน
อย่างจริงจัง

การฝึกอบรมกิจกรรม 5ส หมายถึง การดำเนินการฝึกอบรมแก่พนักงานก่อนการนำ
กิจกรรม 5ส ไปใช้ โดยมีการเตรียมการอย่างเพียงพอ การทัศนศึกษาดูงานในโรงงานอื่น

การมีส่วนร่วมของพนักงาน หมายถึง บทบาทของพนักงานในการทำกิจกรรม 5 ส ได้แก่ ความร่วมมือและสนับสนุนจากทุกฝ่าย การให้ความสำคัญ การแสดงความคิดเห็น

การทำกิจกรรม 5 ส อย่างต่อเนื่อง หมายถึง การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรม 5 ส อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดกิจกรรมกระตุ้นส่งเสริมกิจกรรม 5 ส การตรวจพื้นที่โดยผู้บริหาร ระดับสูง การทำกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงและจริงจังต่อเนื่อง การทำกิจกรรม 5 ส ควบกิจกรรมอื่น

การประเมินผลกิจกรรม 5 ส หมายถึง การสนับสนุนให้พนักงานทำกิจกรรม 5 ส การปลูกฝังจิตสำนึกของพนักงานให้ทำกิจกรรม 5 ส อย่างต่อเนื่องมากที่สุด

พนักงาน หมายถึง บุคคลที่ทำงานในบริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด ในเขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ ได้แก่ พนักงานปฏิบัติการ ผู้ช่วยหัวหน้างาน หัวหน้า หัวหน้างาน หัวหน้าแผนก และผู้บริหาร

บริษัท นิคอน (ประเทศไทย) จำกัด หมายถึง โรงงานผลิตอุปกรณ์ถ่ายภาพ การผลิตชิ้นส่วน ทั้งกล่องและเลนส์ รวมไปถึงกระบวนการพิมพ์ การผลิตชิ้นส่วนทั้งโลหะและพลาสติก การผลิตชิ้นเลนส์ ปริซึมชุดอเล็กทรอนิกส์ เลนส์ มอเตอร์ และชุดออโต้โฟกัส